

Verklagsreglur fyrir starfsfólk grunnskóla og Frístundar um tilkynningar til barnaverndar eða lögreglu

Hlutverk starfsmanns

- Hlusta á börnin og skapa aðstæður þannig að börn geti og viti að þau geti leitað til starfsmanna.
- Vera vakandi fyrir óviðunandi aðstæðum, hegðun, ofbeldi eða atvikum er varða börn, bæði á heimili og í skóla.
- Vera vakandi fyrir framkomu foreldra t.d. hvort einhver sé undir áhrifum áfengis eða vímuefna þegar börn eru sótt í skólann.

Hvert leitar starfsmaður?

- Til skólastjóra eins fljótt og unnt er.
- Ef ekki næst í stjórnanda er hægt að leita beint til félagsþjónustu í síma 480-3800 eða bakvakt barnaverndar í síma 112.
- Ef starfsmaður telur sig ekki geta leitað til skólastjóra skal hann ræða við annan stjórnanda eða beint við félagsþjónustu sveitarfélagsins.

Tilkynning

- Stjórnandi skráir eins fljótt og unnt er öll málsatvik.
- Skólastjóri ber ábyrgð á að tilkynna til barnaverndar á viðeigandi eyðublaði eins fljótt og unnt er.
- Tilkynningar til barnaverndar eru ræddar á nemendaverndarráðsfundum.
- Ef upp koma atvik utan skrifstofutíma er haft samband við bakvakt barnaverndar í síma 112.

Stuðningur og eftirfylgni

- Þegar mál er tilkynnt til barnaverndar sér félagsþjónusta um könnun og rannsókn þess. Áfram er þó fylgst með í skólanum og unnið með málefni barnsins.
- Stjórnandi lætur foreldra vita af tilkynningu. Ef grunur er um að barn búi við ofbeldi á heimili er foreldri ekki upplýst um tilkynningu.
- Huga þarf vel að eftirfylgd máls innan skólans og veita viðeigandi stuðning.

Tilkynningarskylda Samkvæmt barnaverndarlögum nr. 80/2002

16. gr. Tilkynningarskylda almennings

Öllum er skylt að tilkynna til barnaverndarnefndar ef þeir hafa ástæðu til að ætla að barn:

- Búi við óviðunandi uppeldisaðstæður.
- Verði fyrir ofbeldi eða annarri vanvirðandi háttsemi.
- Stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu

Hinn almenni tilkynnandi, ættingjar eða aðrir nákomnir, geta óskað nafnleyndar

Skv. 17. gr. barnaverndarlaga segir að hverjum þeim sem stöðu sinnar og starfa vegna hefur afskipti af málum barna eða þungaðra kvenna og verður var við aðstæður eins og lýst er í 16. gr. er skylt að tilkynna það barnavernd.

Sérstaklega er leikskólastjórum, leikskólakennurum, dagmæðrum, skólastjórum, kennurum, prestum, læknum, tannlæknum, ljósmæðrum, hjúkrunarfræðingum, sálfræðingum, félagsráðgjöfum, þroskaþjálfum, náms- og starfsráðgjöfum og þeim sem hafa með höndum félagslega þjónustu eða ráðgjöf skylt að fylgjast með hegðun, uppeldi og aðbúnaði barna eftir því sem við verður komið og gera barnaverndarnefnd viðvart ef ætla má að aðstæður barns séu með þeim hætti sem lýst er í 16. gr.

Ákvæði um rétt til nafnleyndar á ekki við um tilkynnendur skv.17. gr. barnaverndarlaga. Tilkynningarskylda gengur frammar ákvæðum laga eða siðareglna um þagnarskyldu viðkomandi starfsstétta.

Barnaverndarmál eru oft flokkuð í þrjá meginflokka sem eru: Vanræksla, ofbeldi og áhættuhegðun barna.

Oft eru mörkin óljós milli flokka. Gott er að hafa í huga að oft er það ekki eitt tilvik eða atriði sem vekur áhyggjur starfsmanns. Oft eru það fleiri þættir og tilfinning fyrir líðan barns sem vekur áhyggjur.

Hvað ber að tilkynna?

Vanræksla getur verið bæði tilfinningaleg og líkamleg. Hún getur falist í því að barn fái ekki þá umönnun og aðbúnað sem því er nauðsynlegt og getur skaðað þroska þess. Vanræksla getur hafist strax í móðurkviði. Að öllu jöfnu telst það ekki vanræksla þegar þörfum barns er ekki sinnt nógu vel í einstaka skipti. Þegar umönnun barns er endurtekið ábótavant flokkast það sem vanræksla.

Líkamlegt ofbeldi gagnvart barni er ofbeldi sem leiðir til þess að barnið skaðast eða er líklegt til þess. Barn getur borið merki ofbeldis með til dæmis marbletti, skrámu, brunasári eða beinbroti en ummerki eru þó ekki alltaf sjáanleg. Líkamlegt ofbeldi getur m.a. falist í því að barn sé slegið, hrist, því hent til, rassskellt eða viljandi gefin hættuleg lyf eða annað sem skaðað getur það.

Tilfinningalegt ofbeldi Oft er erfitt að greina tilfinningalegt ofbeldi en það getur engu að síður haft mjög alvarlegar afleiðingar. Tilfinningalegt ofbeldi gagnvart barni felur í sér að foreldrar eða aðrir umönnunaraðilar sýna barni viðvarandi neikvætt viðhorf og neikvæðar tilfinningar sem eyðileggur eða hindrar þróun jákvæðrar sjálfsmyndar barns. Einnig er það skilgreint sem tilfinningalegt ofbeldi þegar barn eða ungmenni verður vitni að ofbeldi milli foreldra sinna.

Kynferðislegt ofbeldi felur í sér að kynferðislegum athöfnum, orðum eða myndum er beint að barni. Það getur átt sér stað milli fullorðins einstaklings og barns eða milli tveggja barna þar sem annar einstaklingur hefur vald yfir hinum.

Áhættuhegðun barns felur í sér að barn hegðar sér á einhvern hátt sem skaðar eða er líklegt til að skaða heilsu þess og þroska.

Nánari upplýsingar má t.d. finna á heimasíðu Barnaverndarstofu <https://www.bvs.is/> og í bókinni Ofbeldi gegn börnum eftir Guðrúnu Kristinsdóttur og Nönnu Kristínu Christiansen sem gefin er út á vegum Menntamálastofnunar og er öllum aðgengileg á vef Menntamálastofnunar [mms.is](https://www.mms.is).

